Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

De voorzitters van de presidia en Dagelijks Besturen van de gemeenteraden van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht

BZK
Democratie en Bestuur

Turfmarkt 147
Den Haag
www.linkedin.com/company/ministerie-van-bzk

Kenmerk
2023-0000607863

Uw kenmerk

Bijlage(n)

Datum 19 oktober 2023
Betreft Werkdruk raadsleden

Geachte voorzitters van de presidia en het Dagelijks Bestuur van de gemeenteraden van Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht,

Via deze brief wil ik reageren op uw brief van 5 juli jl. over de werkdruk die uw raadsleden ervaren. In die brief doet u een dringend beroep op mij om op korte termijn met passende voorstellen te komen om de werkdruk te verlagen. Ik heb uw brief met interesse gelezen en neem uw hartenkreet om met passende oplossingen te komen voor de door u geschetste problematiek zeer serieus.

U stelt in uw brief dat de mogelijkheden van volksvertegenwoordigers om hun taken uit te oefenen niet mee zijn veranderd met de structurele veranderingen in het lokale bestuur als gevolg van de Wet dualisering gemeentebestuur. Ook geeft u aan dat raadsleden steeds meer tijd aan hun werk zijn gaan besteden en dat decentralisaties, politieke fragmentatie en democratie in andere vormen van invloed is op de hoge werkdruk. Een specifiek probleem voor de G4 gemeenten, zo geeft u aan, is bijvoorbeeld de grote schaal van de begroting en het kleine aantal volksvertegenwoordigers dat daar in verhouding tegenover staat.

U komt in uw brief met enkele voorstellen om de werkdruk te verlagen. Dit kan volgens u door de vergoedingen te verhogen, meer raadsleden te introduceren in grote gemeenten, het mogelijk maken van extern commissievoorzitterschap en een hogere vergoeding voor commissievoorzitters, het moderniseren van de verlof- en vervangingsregeling en het voltijdsraadslidmaatschap. Tot slot geeft u aan dat u ondersteuning mist van het ministerie op het gebied van ICT-voorzieningen. Hieronder zal ik ingaan op de door u voorgestelde oplossingen en aangeven waar het beleid uit bestaat om de door u geschetste problematiek adequaat aan te pakken.

Acties en maatregelen ter verlaging van de werkdruk
Graag wijs ik u allereerst op de brief versterking decentrale volksvertegen-woordigingen en besturen die door mijn ambtsvoorganger op 4 september jl. aan de Tweede Kamer is gestuurd. Een aantrekkelijk raadslidmaatschap acht ook ik van groot belang voor een sterke lokale democratie. In de Kamerbrief wordt een

breed pakket aan maatregelen aangekondigd die de werkdruk moeten verlichten. Ik investeer daarvoor onder andere in adequate ondersteuning van de decentrale volksvertegenwoordigingen, bijvoorbeeld door de positie van de griffier te versterken of een betere toepassing van fractieondersteuning.

Daarnaast verken ik, in lijn met één van uw voorstellen, of een uitbreiding van het aantal volksvertegenwoordigers bijdraagt aan het verminderen van de werkdruk. Daarbij wordt ook gekeken naar de omvang van de raad in de grootste gemeenten in verhouding tot de omvang van de raad in kleinere gemeenten. Want ondanks dat het verlagen van de werkdruk in alle gemeenten speelt, snap ik dat het probleem in uw gemeenten nog nijpender is. Ik verwacht de Kamer over de uitkomsten van die verkenning in het tweede kwartaal van 2024 te kunnen informeren.

Wel wil ik ervoor waken dat er altijd maar meer maatregelen nodig zijn om de werkdruk te verlagen. Andere manieren van werken binnen de bestaande mogelijkheden kunnen even goed bijdragen aan het verlagen van de werkdruk. Daar ligt ook een verantwoordelijkheid voor gemeenten, gemeenteraden en individuele volksvertegenwoordigers en bestuurders zelf. Denk hierbij bijvoorbeeld aan slimmere samenwerking in de raad, zoals een gedeeld woordvoerderschap tussen fracties, of door het raadsbelang wat vaker voorop te stellen boven het fractie of coalitie-/oppositiebelang.

Werkdruk heeft al langere tijd onze aandacht. Mijn ambtsvoorganger heeft in 2022 Kamervragen beantwoord over de werkdruk van raadsleden.[1] Ik verwijs u dan ook graag naar de antwoorden daarop.

Beloningen, vergoedingen, vervanging en verlof
Het Adviescollege rechtspositie politieke ambtsdragers (ARPA) is voornemens in 2024 een studie uit te voeren naar een samenhangend stelsel voor beloningen en vergoedingen voor alle politieke ambtsdragers. De uitkomsten van deze studie wacht ik af alvorens ik een besluit neem over eventuele aanpassingen van de vergoeding voor raadsleden.

Eerder heeft het ARPA een advies uitgebracht ten aanzien van het uitbreiden en flexibiliseren van de verlof- en vervangingsregeling van dagelijks bestuurders en volksvertegenwoordigers op decentraal niveau. Enkele van deze aanbevelingen hebben gevolgen voor de grondwettelijke bepalingen die daarover gaan. Op dit moment ben ik bezig met een eerste standpuntbepaling waarna een kabinetsstandpunt ten aanzien van het advies volgt.

Ondersteuning en ICT
De vindbaarheid van vergaderstukken, besluiten en vergaderverslagen is in een democratie van groot belang. Huidige en toekomstige raadsleden, inwoners en andere geïnteresseerden moeten deze stukken gemakkelijk kunnen vinden. Het

[1] Kamerstukken II, 2021/22, kenmerk 2022Z04085

belang is immers het opbouwen van een collectief geheugen, de navolgbaarheid van besluitvorming en het afleggen van verantwoording over genomen besluiten. Een goed functionerend raadsinformatiesysteem kan bovendien ook bijdragen aan het verlagen van de werkdruk voor raadsleden.

Ik ga daarom graag het gesprek aan over de ondersteuning die u van mijn ministerie verwacht en de rol die gemeenteraden daarin zelf kunnen spelen. Als collectief kunnen gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen ook een grote invloed hebben, zowel op koepelorganisaties als op de aanbieders van ICT-voorzieningen. Als voorbeeld denk ik aan de verbeteringen die zijn doorgevoerd in verschillende vergadersystemen die gebruikt kunnen worden om digitaal te kunnen vergaderen, zodat deze veilig en gemakkelijk gebruikt kunnen worden door raadsleden.

Commissiestelsel
Over het commissiestelsel wordt op korte termijn een circulaire gepubliceerd. Deze zal worden geëvalueerd op de behoefte om in de praktijk meer duidelijkheid te scheppen over de mogelijkheden van dit stelsel. Daarbij zal ik ook de vraag betrekken of het extern voorzitterschap van (raads)commissies mogelijk moet worden gemaakt.

Vooruitlopend op de ARPA studie naar een samenhangend stelsel van beloningen en vergoedingen voor alle politieke ambtsdragers gaan wij het gesprek aan met koepels en beroepsverenigingen over uw eerdere brief waarin u voor een extra vergoeding voor commissievoorzitters heeft gepleit.

Slot
Veel van deze maatregelen zullen niet op korte termijn de werkdruk verlagen van raadsleden. Voor het eventueel uitbreiden van het aantal raadsleden, het verhogen van vergoedingen of het mogelijk maken van voltijdsraadslidmaatschap is meer tijd nodig. Het gaat immers om fundamentele wijzigingen in de vormgeving van ons openbaar bestuur die op een zorgvuldige manier en in samenhang met elkaar moeten worden beschouwd. Ik reken hierbij op uw begrip en ga hierover graag in gesprek met gemeenten. Een apart gesprek met de G4 behoort uiteraard ook tot de mogelijkheden. Tegelijkertijd maak ik werk van maatregelen die op kortere termijn verlichting kunnen brengen zoals het versterken van de ondersteuning van de raad, handreikingen zoals bv over het gemeentelijk statuut, het in kaart brengen van de budgetten voor raads- en statenondersteuning en door bij te dragen aan de professionalisering van politieke ambtsdragers via hun beroepsverenigingen. Het lekenbestuur blijft daarbij het uitgangspunt, al kan de optelsom van maatregelen er wel toe leiden dat het raadslidmaatschap (voor een deel van de raadsleden) steeds verder professionaliseert.

Het is mijn doel om dit gehele pakket aan maatregelen, zowel die op de korte als die op de lange termijn, bij te laten dragen aan het verminderen van de ervaren werkdruk van raadsleden en zo het functioneren en de kwaliteit van het lokaal

bestuur en de lokale democratie te vergroten. Dit doe ik niet alleen, maar samen met u en anderen uit de beroepspraktijk, de beroeps- en belangenverenigingen, en vele anderen. Ik waardeer het daarom zeer dat u deze oproep aan mij doet en vraag u om ook in de toekomst te blijven meedenken over de versterking van de lokale democratie.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

Hugo de Jonge